

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Доценко О. Л.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

вул. Григорія Сковороди, 2, Київ, Україна

orcid.org/0000-0003-4607-0883

o.dotsenko@ukma.edu.ua

Ключові слова: *мовна політика, мовна ситуація, мовне законодавство, державна мова, мови меншин.*

У статті схарактеризовано аспекти мовної політики України й інших країн Європи, зокрема нормативне регулювання функціонування мов з різними правовими статусами: державної (офіційної) мови, мов національних меншин, мов етнічних меншин, мов корінних народів. Проаналізовано законодавство у сфері захисту мовної самобутності представників національних і етнічних меншин Польської Республіки з погляду врахування його положень у мовній політиці України, що визначає використання мов корінних і некорінних народів. Автор стверджує, що польське мовне законодавство має на меті інтеграцію представників національних і етнічних меншин до життя польського суспільства, натомість саме такого підходу бракує Україні, що призводить до політичних маніпуляцій, особливо на Сході держави, Буковині та в Закарпатському регіоні. Чітке розмежування польськими законодавцями мов етнічних і національних меншин, недвозначне формулювання поняття «регіональної мови» є запорукою гармонійного співіснування представників різних національних і етнічних спільнот, що варто взяти до уваги українським фахівцям у галузі мовної політики.

Визначено вплив законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» і «Про корінні народи України» на мовну ситуацію в державі, а також проаналізовано специфіку формулювання ключових положень цих нормативних актів. Досліджено трактування польськими законодавцями поняття «регіональної мови» та можливості врахування досвіду законотворення в галузі мовної політики Україною. Обґрунтовано, що врахування досвіду Польської Республіки й інших країн Європи під час формування засад мовної політики в галузі захисту прав етнічних і національних меншин сприятиме створенню демократичних засад функціонування української мови як державної, консолідації українського суспільства, гармонійному співіснуванню мов в Україні.

LEGISLATIVE REGULATION OF LANGUAGE POLICY: THE EXPERIENCE OF POLAND FOR UKRAINE

Dotsenko O. L.

*Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Ukrainian Language
National University of Kyiv-Mohyla Academy
Hryhoriia Skovorody str., 2, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4607-0883
o.dotsenko@ukma.edu.ua*

Key words: *language policy, language situation, language legislation, official language, minority languages.*

This article examines language policy aspects in Ukraine and other European countries, including regulatory control of language functioning in relation to the legal status: the state (official) language, the languages of national minorities, the languages of ethnic minorities, and the languages of indigenous peoples. The author analyzes laws protecting language originality of persons belonging to the national and ethnic minorities in the Republic of Poland in terms of governing Ukrainian language law provisions regulating the functioning of indigenous and non-indigenous languages. Based on concrete evidence, the author shows that the Polish approach, e.g., the language legislation aiming to integrate persons belonging to national and ethnic minorities into the Polish society's life, can be applied to eliminate manipulations in politics in Ukraine, especially in Eastern Ukraine, Bukovyna, and the Zakarpattia Oblast (Transcarpathian region). A clear distinction between languages of persons belonging to national and ethnic minorities made by the Polish legislators and unambiguous formulation of a regional language concept is a key to the harmonic coexistence of persons belonging to national and ethnic minorities, which Ukrainian specialists in the field of language policy should take into consideration.

The author defines the impact of the Laws of Ukraine “Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukraïns'koyi movy iak derzhavnoyi” [On the provision of the functioning of the Ukrainian language as an official language] and “Pro korinni narody Ukrayiny” [On the indigenous peoples of Ukraine] on the language situation in Ukraine and analyzes the specifics of key provision formulation of the regulatory documents. The author also examines how Polish legislators have formulated the concept of a regional language and the possible application of law-making experience by the Ukrainian language policy. The analysis shows that factoring the European experience, especially the Polish one, into the language policy basis with regard to the protection of national and ethnic minorities' rights allows for supporting the formation of democratic bases of the Ukrainian language functioning as the official language, consolidation of the Ukrainian society, and harmonic coexistence of languages in Ukraine.

Постановка проблеми. Для України мовне питання було протягом кількох попередніх століть і залишається дотепер українодражливим, оскільки часто є предметом сепаратистських маніпуляцій, причиною розбрату українського суспільства. Злагоджене співіснування представників різних національностей і етносів можливе за умови розроблення й упровадження в життя суспільства комплексу мовних законів, одним із яких є Закон України «Про забезпечення функціо-

нування української мови як державної» (2019 р.). Усвідомлення того, що в Україні мова – один із найважливіших атрибутів державності, сприяло глибокому науковому аналізу різних аспектів мовної ситуації та мовної політики в Україні, зrealізованому в науковому доробку українських мовознавців [2; 10; 19]. Активно розробляються питання забезпечення мовних прав представників мовних меншин. Зокрема, наукова лінгвістична спільнота пропонує виважені дослідження спеці-

фіки формування мовної політики України з урахуванням досвіду країн Європи [1; 8; 9; 6]. Проте Україні бракує якісного законодавства, покликаного, з одного боку, забезпечити демократичні умови функціонування мов національних і етнічних меншин, а із другого – сприяти їх інтеграції до українськомовного публічного простору. Отже, на часі ґрунтовне вивчення українського правового простору в галузі мовних прав представників національних і етнічних меншин.

Об'єкт дослідження – законодавче регулювання питань мовної політики в Україні. **Предметом дослідження** стало порівняння законодавств України та Республіки Польща, що врегульовує особливості функціонування мов меншин і корінних народів у різних сферах життя українського суспільства.

Мета статті полягає в дослідженні українського законодавства з погляду наявності в ньому нормативних регламентацій із захисту мовних прав представників корінних народів, національних і етнічних меншин, відповідності таких норм європейській практиці законодавчого врегулювання питань мовної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зasadничим чинником мовної політики є законодавче регулювання мовних процесів [18, с. 121]. Сучасне мовне законодавство – це сукупність нормативно-правових актів, які прямо чи опосередковано врегульовують особливості функціонування мов у різних ситуаціях життя суспільства. Законодавчо закріпленими мають бути всі мовні права й обов'язки представників різних національних, етнічних, мовних спільнот України, і працювати вони мають для утвердження демократичних принципів гармонійного існування нашої держави на засадах верховенства права. Нині Україна потребує законів, які кодифікували б норми мовної поведінки представників титульної нації, корінних народів, національних і етнічних меншин. Доки такий комплекс не сформований, маємо внутрішньо- і міждержавні прецеденти заяв про порушення прав і свобод, суспільний неспокій і спекуляції, що провокують конфлікти та невдоволення. Проте варто визнати, що Україна вже напрацювала досконалі з погляду реалізації принципів верховенства права документи. Наприклад, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019 р.) [14] та деякі неспеціальні, тобто немовні, нормативні акти, які регламентують мовні права й обов'язки представників певних верств суспільства, як-от: Закон України «Про корінні народи України» (2021 р.) [15], Закон України «Про державну службу» (2015 р.) [13], яким визначений обов'язок державного службовця «використовувати державну мову під час виконання своїх поса-

дових обов'язків, не допускати дискримінацію державної мови та протидіяти можливим спробам її дискримінації» [13]. Однак говорити про завершений комплекс чинних законів, який урегулював би всі аспекти функціонування мов в Україні, поки зарано. З огляду на це варто проаналізувати чинне мовне законодавство нашої держави для з'ясування перемог і прогалин у питаннях мовної політики України.

З-поміж чинних в Україні найрезонансним і найпотужнішим зараз є ухвалений Верховною Радою України у 2019 р. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який реально змінив мовну ситуацію в багатьох сферах життя українців і розділив суспільство (і в Україні, і за її межами) на два табори: тих, хто радо підтримав дію його положень, і тих, хто отримав можливість заявити про порушення мовних прав. Неоднозначне сприйняття представниками різних мовних, етнічних і національних груп цього Закону зумовлене ще й тим, що водночас із нормативним актом, що визначає мовні обов'язки та права щодо використання державної мови, мав бути ухвалений закон, який гарантував би захист таких прав представникам українських етносів, які є громадянами України. Очевидно, що такий закон мав би декларувати й певні обов'язки щодо державної мови. Попри складну мовну ситуацію в Україні й нарікання на порушення мовних прав, про які часто чуємо від представників різних політичних груп, а також із боку представників сусідніх держав, такий нормативний акт цілком відповідав би європейським традиціям урегулювання співіснування багатомовних спільнот, чий досвід є дуже корисним для України. Проте мусимо констатувати, що нині чинне законодавство про національні меншини в Україні є несистемним, таким, що не відповідає ні сучасній практиці нормативного регулювання цих питань, ні об'єктивним реаліям, у яких перебуває зараз Україна. Ідеться про Закон України «Про національні меншини» (2012 р.) [16], ухвалений Верховною Радою України в 1992 р. й нині чинний у редакції від 12 грудня 2012 р., метою якого задеклароване «гарантування національним меншинам права на вільний розвиток» [16]. Законом визначено, що «до національних меншин належать групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою» [16], але переліку таких національностей не наведено. Загалом декларативний Закон має два мовні положення, одне з яких звучить досить логічно: «Стаття 6. Держава гарантує всім національним меншинам права на національно-культурну автономію: користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних

навчальних закладах або через національні культурні товариства» [16], друге ж вважаємо цілком абсурдним, оскільки воно апелює до Закону «Про засади державної мовної політики» № 5029–VI, через цей Закон визначає мови національних меншин як регіональні: «Стаття 8. Мова роботи, діловодства і документації місцевих органів державної влади і місцевого самоврядування визначається статтею 11 Закону України «Про засади державної мовної політики» (2012 р.). {Стаття 8 в редакції Закону № 5029–VI від 3 липня 2012 р.}» [16]. Викликає занепокоєння і ситуація із Законом «Про засади державної мовної політики», який утратив чинність як такий, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), згідно з рішенням Конституційного Суду України від 28 лютого 2018 р., проте досі розміщений на офіційному сайті Верховної Ради України без спеціального маркування «втратив чинність» і в редакції від 1 січня 2020 р.

Окрім Закону «Про національні меншини», нині чинним є ще один документ, ухвалений Верховною Радою України на початку 90-х рр. ХХ ст., коли «на території України проживали громадяни понад 100 національностей, які разом з українцями становили п'ятдесятимільйонний народ України» [4]. Ідеться про *Декларацію прав національностей України* (1991 р.), відповідно до якої українська держава гарантує «всім національностям право на збереження їх традиційного розселення і забезпечує існування національно-адміністративних одиниць, бере на себе обов'язок створювати належні умови для розвитку всіх національних мов і культур» [4], «народам і національним групам право вільного користування рідними мовами в усіх сферах суспільного життя, включаючи освіту, виробництво, одержання і розповсюдження інформації» [4], «право своїм громадянам вільного користування російською мовою. У регіонах, де компактно проживає кілька національних груп, нарівні з державною українською мовою може функціонувати мова, прийнята для всього населення даної місцевості» [4]. Цитований документ так само оприлюднений на офіційному сайті Верховної Ради України як чинний, отже, варто звернутися до Апарату Верховної Ради України по роз'ясненню щодо причин неналежного маркування документів, відсилання в чинних документах на нормативні акти, які втратили чинність. Також стає очевидним те, що законодавство в досліджуваній галузі (за винятком кількох документів, що стосуються конкретних етнічних спільнот) є вкрай недосконалим, суперечливим і потребує якнайшвидшого перегляду, під час якого український законодавець може звернутися до попереднього досвіду України в розв'язанні питань нормативного регулювання мовних

прав і обов'язків представників національних і етнічних меншин, а також до позитивних напрацювань законодавчих органів Польщі, а в наступних наших розвідках – й інших держав.

Корисним для напрацювання методик унормування мовних прав і обов'язків видається звернення до досвіду європейських країн, що знаходимо в низці робіт знаних в Україні соціолінгвістів. Зокрема, цілком слушно зауважив С. дель Гаудіо, що «проблеми, пов'язані з викладанням мов національних меншин або міноритарних мов у співвідношенні з відповідними офіційними мовами, є досить актуальним питанням не лише в Україні, а також у багатьох інших країнах Європи та світу. Приклад Італії може стати орієнтиром для аналізу української мовної ситуації та подальших рішень. Питання національних меншин взагалі та розвитку їхніх мов і культур зокрема стало важливим у центральній-західній та південній Європі, починаючи від післявоєнного періоду ХХ ст., і відновилося після занепаду інших тоталітарних режимів (1989–1991 рр.)» [5, с. 251].

Заслугове на увагу законодавча регламентація окреслених питань, кодифікована Польською Республікою. 6 січня 2005 р. в Польщі ухвалено Закон Польської Республіки «Про національні та етнічні меншини та про регіональну мову» (*Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* (Dz.U. 2005 № 17 poz. 141) [20] – документ, покликаний захищати мовну та культурну самобутність представників національних і етнічних меншин, а також сприяти їхній соціальній і громадській інтеграції, забезпеченню рівноправності (“realizacji zasady równego traktowania osób bez względu na pochodzenie etniczne” [20]). Привертає увагу основний акцент Закону: інтеграція представників національних і етнічних меншин до життя польського суспільства. Очевидно, що саме такого підходу бракує в Україні, наприклад, у питанні з угорськомовним регіоном Закарпаття чи румунськомовним регіоном Буковини. Цей аспект потребує ґрунтовного дослідження.

У результаті проведеного аналізу польського закону про національні й етнічні меншини та регіональні мови зауважимо, що він функціонує паралельно із Законом Польської Республіки «Про польську мову» (*Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim* (Dz.U. 1999 № 90 poz. 999) [21]. Згідно зі статтею 2 цього Закону передбачено, що він «не порушує: 1) норм закону про ставлення держави до костелу й інших віросповідань, зокрема, щодо здійснення обрядів і релігійних практик; 2) прав національних, етнічних меншин і спільнот, які використовують регіональні мови» [21]. Тобто два закони діють паралельно та доповнюють один одного.

Закон Польської Республіки «Про національні й етнічні меншини та про регіональну мову» (Dz.U. 2005 № 17 roz. 141) [20] чітко диференціює мови національних і етнічних меншин, натомість в українському законодавстві таке розрізнення відсутнє, попри те, що є вкрай важливим у визначенні юридичного статусу таких мов, а отже, дослідження основних засад мовного законодавства неможливе без з'ясування понять «держава», «нація» й «етнос», оскільки ключовими категоріями тут виступають державна мова, мова національної й етнічної меншин, регіональна мова. Тож звернімося до їх потрактування, відразу зауважимо, що міркування про слушність чи суперечливість чинних теорій походження нації залишимо філософам та історикам, натомість сконцентруємо зусилля на розмежуванні та кореляції окреслених понять у контексті мовного законодавства.

Автори *Енциклопедії історії України* визначають етнос як «сталу групу людей, що історично склалася, усвідомлює свою єдність поза економічним, соціальним, політичним та конфесійним поділом та має спільні етнічно маркувальні ознаки» [12], серед яких, зокрема, називають «спільні самосвідомість, мову, культуру, походження, територію, життєвий устрій тощо» [12]. А. Радей до цих ознак додає також антропологічні відмінності та самоідентифікацію його представників [17, с. 69].

Поняття «нація» не таке однозначне, як «етнос», проте в контексті дослідження мовної політики зазвичай ідеться про його політичне (громадянське) потрактування як «суверенної спільноти громадян певної держави, незалежно від етнічного походження» [3]. Тобто «нація» «онтологічно (у плані її витоків, походження) – етнос на найвищому, сучасному ступені розвитку, якому притаманний високий рівень консолідації та самоусвідомлення, наявність, творення або прагнення до творення власної держави» [11, с. 46]. «Поняття «національність» може мати різні значення: юридично-правове, політичне, етнологічне, культурологічне, повсякденно-побутове тощо. Приналежність особи до нації в сенсі етнічної групи означає приналежність до групи людей, які поділяють спільну етнічну самосвідомість, мову, культуру, походження, історію, релігію» [7]. Отже, мовою титульної нації в Україні є українська, що зумовлює правомірність набуття нею юридичного статусу державної, як це визначено Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»: «українська мова є визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, яка історично сформувалася і протягом багатьох століть безперервно проживає на власній етнічній території, становить переважну більшість населення

країни і дала офіційну назву державі, а також є базовим системотвірним складником української громадянської нації» [14].

Представниками національних меншин можемо вважати осіб, які живуть на території держави, зазвичай є її громадянами, але належать до націй зі сформованою державністю. Здебільшого мова представників національних меншин є державною (офіційною) мовою у країнах, де ці нації є титульними. Натомість представники етнічних меншин не належать до групи осіб, що формують державу, їхня мова не має статусу державної в будь-якій країні. Тобто «для існування етносу наявність державності не є обов'язковим компонентом. Той самий етнос водночас може перебувати в різних державно-політичних об'єднаннях. Нація ж без державності сформуватись не може. У цьому розумінні державність визначає національне походження людини, і навпаки. Тому розмежування понять «етнос» і «нація» досить важливе, оскільки їх змішування нерідко веде до підміни одного поняття іншим» [11, с. 48]. Таке розмежування видається досить важливим у контексті мовної політики й Польщі, оскільки законодавчо закріпленими тут є деякі дражливі питання, пов'язані з визначенням статусу лемків як самостійного етносу, і для України, де на рівні законодавства таке розрізнення відсутнє. Навіть у досі чинному Законі України «Про національні меншини» від 12 грудня 2012 р. проігнороване поняття «етнічна меншина». У контексті суперечок про статус лемків, очевидно, варто вести мову ще й про поняття «етнографічна група», проте воно ніяк не пов'язане з мовним законодавством України і потребує окремого ґрунтовного наукового опрацювання.

Закон Польської Республіки «Про національні й етнічні меншини та про регіональну мову» чітко диференціює аналізовані поняття, називаючи їх. Цікаво, що перелік ознак, за якими нормативний акт визначає «національну меншину» й «етнічну меншину», майже тотожний, точніше, тотожний у п'яти із шести наведених пунктів: «1) чисельно менша, ніж решта населення Республіки Польща; 2) істотно відрізняються від решти громадян мовою, культурою та традиціями; 3) прагнуть зберегти свою мову, культуру та традиції; 4) свідомі своєї історичної національної спільності та їхні дії спрямовані на її вираження та захист; 5) їхні предки проживали на сучасній території Республіки Польща щонайменше 100 років» [20]. Пункт 6 у частині статті про національні меншини звучить так: «ототожнюють себе з народом власної держави» [20], натомість у частині статті про етнічні меншини він ужитий із заперечною часткою: «не ототожнюють себе

з народом власної держави» [20]. Тобто представники національних меншин (білоруської, чеської, литовської, німецької, вірменської, російської, словацької, української, єврейської) є частиною титульних націй у державах, де відповідні мови мають правовий статус і захищені більшою чи меншою мірою. Представники етнічних меншин (караїмської, лемківської, ромської, татарської) не ототожнюють себе з титульними націями будь-яких держав, їхні мови не мають статусу державних, а тому не є настільки захищеними, як мови націй, тому, очевидно, мають менше можливості для саморозвитку та потребують більшого захисту й підтримки з боку польської держави. Попри наявні в аналізованому нормативному акті суперечності, які стосуються статусу лемків як самостійного етносу, варто відзначити його логічність і послідовність у визначенні ключових понять порівняно із ситуацією в Україні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Реалізацію мовних прав численних та малопредставлених груп національних і етнічних меншин забезпечують в Україні ратифіковані документи Ради Європи та низка вітчизняних нормативно-правових актів. Проте їх ґрунтовний аналіз засвідчив недосконалість і несистемність українського мовного законодавства, тому залишається нагальною потреба в напрацюванні комплексу мовних законів, де були б ураховані проблеми, окреслені в нашій розвідці, як-от: відсутність диференційованого підходу до статусу мов, які є національними в державах, що дбають про права представників їхніх діаспор в Україні (наприклад, Польща, Німеччина тощо), та мов, які перебувають під загрозою зникнення з європейської мовної мапи: гагаузької, кримськотатарської, білоруської.

Відсутність належного нормативного регулювання мовного питання на рівні національного законодавства зумовлює конфлікти на міждержавному рівні та є постійним подразником суспільного спокою в Україні. Для подолання окреслених проблем Україні варто взяти до уваги практику врегулювання мовних проблем країнами Європи, зокрема Польщею.

Запропонована розвідка не вичерпує всього кола актуальних проблем, розв'язання яких сприятиме створенню досконалого мовного законодавства як однієї із заповунок стабільного та мирного співжиття представників різних національностей і етносів в Україні. Перспективу вбачаємо в дослідженні досвіду інших багатонаціональних країн (як-от Німеччина, Іспанія, Італія тощо) з виваженим нормативним складником мовної політики з погляду імплементації їхніх здобутків у практику мовного нормотворення України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. Мовна політика: Україна і світ. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021.
2. Бабій І. Мовна політика незалежної України. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. № 45 (1), С. 101–106.
3. Галушко К. Нація. *Енциклопедія історії України*. Київ : Наукова думка, 2010. Т. 7 : Мі – О. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Natsiia>
4. Декларація прав національностей України № 771–XII (укр.) від 1 листопада 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
5. Дель Гаудіо С. Викладання мов національних меншин: італійський досвід (на прикладах словенської та хорватської мов). *Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 151–165.
6. Дель Гаудіо С. Міжмовні відношення та мовні права в Україні та Італії: порівняльний аналіз. *Мовні права в сучасному світі*. Ужгород, 2014. С. 107–118.
7. Демський С. Хто я за національністю? *Верховна Рада України*. 19.09.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0012697-16#Text>
8. Доценко О. Мовна політика України: погляд зсередини. *Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. Сімферополь: Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, 2010. Т. 23 (62). № 2. Ч. 2. С. 19–23.
9. Кулик В. Мовна політика в багатомовних країнах. Закордонний досвід та його придатність для України. Київ : Дух і Літера, 2021.
10. Масенко Л. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. Київ : КМ «Академія», 2004.
11. Марасюк С. Дослідження взаємозв'язку категорій «етнос», «нація», «держава» у контексті процесів державотворення. *Актуальні проблеми державного управління*. 2008. № 1 (31). С. 45–51.
12. Павленко Ю. Етнос. *Енциклопедія історії України*. Київ : Наукова думка, 2005. Т. 3 : Е – Й. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Etnos>
13. Про державну службу : Закон № 889–VIII від 10 грудня 2015 р. (укр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
14. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон № 2704–VIII від 25 квітня 2019 р. (укр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

15. Про корінні народи України : Закон № 1616–IX від 1 липня 2021 р. (укр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1616-IX#Text>
16. Про національні меншини : Закон № 2494–XII від 25 червня 1992 р. (укр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12#Text>
17. Радей А. Етнос і нація. Аналіз дефініцій. *Мультиверсум : філософський альманах*. 2015. №№ 1–2. С. 139–140.
18. Руссо Л.-Ж. Разработка и проведение в жизнь языковой политики. *Языковая политика в современном мире*. Санкт-Петербург : Златоуст, 2007. С. 97–121.
19. Соколова С. Перші підсумки міжнародного проєкту: досвід і здобутки. *Українська мова*. 2019. № 3. С. 52–66.
20. Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym : Dz.U. 2005 № 17 poz. 141 (пол.). URL: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20050170141>
21. Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim : Dz.U. 1999 № 90 poz. 999 (пол.). URL: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu>

REFERENCES

1. Azhniuk B.M. (2021). *Movna polityka: Ukraina i svit*. [Language policy: Ukraine and the world]. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho.
2. Babii I. (2021). *Movna polityka nezaleznoï Ukraïny*. [Language policy of independent Ukraine]. *Current issues of the humanities: inter-university collection of scientific works of young scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University*, 45 (1), pp. 101–106.
3. Halushko, K. (2010). Natsiia [The nation]. *Encyclopedia of the history of Ukraine* (Vol. 7: Mi – O). Kyiv: Naukova dumka. <http://www.history.org.ua/?termin=Natsiia>
4. *Deklaratsiia prav natsional'nostei Ukrayiny* [Declaration of the Rights of Nationalities of Ukraine]: 01.11.1991 (Declaration) № 1771–XII (Ukr.). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
5. Del Gaudio, S. (2019). *Vykladannia mov natsionalnykh menshyn: Italiiskyi dosvid (Na prykladakh slovens'koyi ta khorvats'koyi mov)* [Teaching the languages of national minorities: the Italian experience (using the examples of Slovenian and Croatian languages)]. *Language legislation and language policy: Ukraine, Europe, the world*. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, pp. 151–165.
6. Del Gaudio S. *Mizhmovni vidnoshennia ta movni prava v Ukrayini ta Italiyi: Porivnial'nyi analiz* [Interlanguage relations and language rights in Ukraine and Italy: a comparative analysis]. *Language rights in the modern world*, 2014, pp. 107–118.
7. Demskyi, S. (2016, September 19). *Khto ia za natsional'nistiu?* [What nationality am I?]. *Verkhovna Rada*. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0012697-16#Text>
8. Dotsenko O.L. (2010). *Movna polityka Ukrainy: pohliad zseredyiny*. [Language policy of Ukraine: a view from the inside]. *Scholarly notes of the Tauride National University named after V.I. Vernadsky. Series "Philology. Social communications"*. Simferopol: Tauride National University named after V.I. Vernadsky. 23 (62). № 2. P. 2, pp. 19–23.
9. Kulyk V. (2021). *Movna polityka v bahatomovnykh kraïnakh. Zakordonnyi dosvid ta ioho prydatnist' dlia Ukrainy* [Language policy in multilingual countries. Foreign experience and its suitability for Ukraine]. Kyiv: Dukh i Litera.
10. Masenko L.T. (2004). *Mova i suspil'stvo. Postkolonial'nyi vymir*. [Language and society. The postcolonial dimension]. Kyiv: KM Akademiia.
11. Marasiuk S. (2008). *Doslidzhennia vzaiemozv'iazku katehorii "etnos", "natsiia", "derzhava" v konteksti protsesiv derzhavotvorennia* [Study of the relationship between the categories "ethnos", "nation", "state" in the context of the processes of state formation]. *Actual problems of public administration*. 1 (31), pp. 45–51.
12. Pavlenko, Iu. (2005). *Etnos. Encyclopedia of the history of Ukraine* (Vol. 3: E – I). Kyiv: Naukova dumka. <http://www.history.org.ua/?termin=Etnos>
13. *Pro derzhavnu sluzhbu*. [On the state service]: 10.12.2015 (Law) № 889–VIII (Ukr.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
14. *Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukraïns'koi movy iak derzhavnoi*. [On the provision of the functioning of the Ukrainian language as an official language]. 25.04.2019 (Law) № 2704–VIII (Ukr.). Retrieved from
15. *Pro korinni narody Ukrayiny* [On the indigenous peoples of Ukraine]. 01.07.2021 (Law) № 1616–IX (Ukr.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1616-IX#Text>
16. *Pro natsional'ni menshyny* [On the national minorities]: 25.06.1992 (Law) № 2494–XII (Ukr.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12#Text>
17. Radei, A.S. (2015). *Etnos i natsiia. Analiz definitsii*. [Ethnicity and the nation. Analysis of definitions]. *Multiverse. Philosophical almanac*, 1–2, pp. 139–140.
18. Russo, L.-Zh. (2007). *Razrabotka i proviedenie v zhyzn' iazykovoï politiki* [Development

- and implementation of the language policy]. *Language policy in the modern world*. Saint Petersburg: Zlatoust, pp. 97–121.
19. Sokolova S.O. (2019). Pershi pidsumky mizhnarodnoho proiektu: Dosvid i zdobutky [The first results of the international project: experience and achievements]. *The Ukrainian language*, 3, pp. 52–66.
  20. *Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* [The Act of January 6, 2005 on National and Ethnic Minorities and Regional Language]: Dz.U. 2005, № 17, poz. 141 (Pl.). Retrieved from <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20050170141>.
  21. *Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim*. [The Act of October 7, 1999 on the Polish language]: Dz.U. 1999 № 90, poz. 999 (Pl.). Retrieved from <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19990900999>